

SAMTÖK VERSLUNARINNAR

FEDERATION OF ICELANDIC TRADE

SAMTÖK MILLIRÍKJA-
VERSLUNAR, HEILD-
SÖLU- OG SMÁSÖLU-
DREIFINGAR

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 127/2002
komudagur 15.3.2002

Reykjavík, 14.03.2002
Tilv. 18.103
GÁS/gás

Vísað er til erindis hæstvirkar efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, dags. 19. febrúar sl., þar sem óskað er umsagnar Samtaka verslunarinnar um frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 63/1969, með síðari breytingum, 135. mál.

Samtök verslunarinnar hafa frá stofnun, árið 1928, ávallt barist fyrir frjálsri verslun og gegn einokun. Ríkiseinkasala er úrelt og það á að stefna að því að leggja hana niður. Hins vegar gilda um sölu áfengis hér á landi sérstakar reglur auk ofurálagningar ríkisins í formi áfengisgjalds. Verður því að fara varlega í breytingar og þarf að gera þær í nánu samráði við hagsmunaaðila og stjórnvöld. Nauðsynlegt er að málið verði skoðað vandlega áður en breytingar á fyrirkomulagi áfengissölu koma til framkvæmda.

Að öðru leyti vilja samtökin koma eftirfarandi á framfæri:

1. Markaðsaðstæður

Mikilvægt er að löggjafinn líti til þeirra markaðsaðstæðna sem ríkja á dagvörumarkaði, en leiða má líkum að því að frumvarpið geri einkum ráð fyrir því að áfengi verði selt í matvöruverslunum. Í ljósi þeirrar fákeppni sem ríkir í dagvöruverslun hér á landi er hætta á því að samkeppnisumhverfi muni raskast á kostnað neytenda og birgja. Færa má fyrir því gild rök að innleiðing áfengis í dagvöruverslunum muni styrkja núverandi fákeppnisaðila og drottnunarstöðu þeirra á markaði. Hætta er því á að markaðsráðandi aðilar fái enn betra tækifæri til að misbeita stöðu sinni.

Það takmarkaða markaðsstarf sem birgjum er heimilt að viðhafa, vegna lagaákvæða um kynningu áfengis, mun raskast verulega. Með því að gefa áfengissölu frjálsa er því nauðsynlegt að gerðar verði breytingar á lögum í þá átt að auðvelda kynningar á þessari vörutegund. Í dag eru ákveðnar gagnsæjar reglur sem gilda um samskipti ÁTVR og birgja þannig að alveg er ljóst hvornig viðskiptum verður háttáð. Í ljósi þess ástands sem ríkir á matvörumarkaði er veruleg hætta á að í stað skýrra reglna muni reglur frumskógarlögmálsins gilda á þessu sviði eins og öðrum þar sem markaðsráðandi aðilar ráða ríkjum.

2. Verðlagning

Verð á áfengi á Íslandi er mjög hátt. Því veldur aðallega mjög hátt áfengisgjald. Verði

áfengissala gefin frjáls er alveg öruggt að verð mun hækka verulega. Í ljósi þeirrar smásöluálagningar sem er á áfengi í dag og þeirrar staðreyndar að ÁTVR hagnast óverulega á áfengissölu má gera ráð fyrir verulegri hækkun álagningar. Því verður samhliða því að áfengissala verður gefin frjáls að gera ráðstafanir til að lækka áfengisgjaldið. Færa má fyrir því rök að ríkið sé í raun að greiða niður dreifingu á áfengi. Einkaaðilar geta ekki keppt við ÁTVR á sömu forsendum. ÁTVR þarf því að leggja niður til að eðlileg samkeppni geti þrífist á þessu sviði.

3. Aðdragandi breytinga

Vegna þeirrar hefðar sem verið hefur í áfengissölu hér á landi í svo langan tíma sem raun ber vitni verður að undirbúa breytingar á einkasölu mjög vel. Þeir aðilar sem að málinu koma þurfa aðlögunartíma og breytingar verða að gerast í samráði allra þeirra sem hagnuna eiga að gæta.

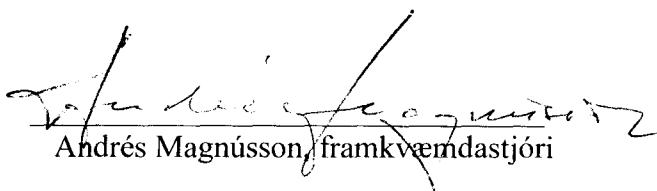
4. Ákvæði um hillurými

Ákvæði frumvarpsins að heimilt verði að nota 5% hillurýmis verslunar undir áfengi er mjög óljóst og teygjanlegt. Nauðsynlegt er að skilgreina hillurými nánar þannig að engin vafi leiki á um hvaða rými megi nota. Það er t.d. ekki ljóst hvort hillurými taki eingöngu til verslunarinnar sjálfar eða einnig lagerrýmis og má benda á að í sumum stórmörkuðum er mjög blandað vöruúrval, þar sem seldar eru matvörur, fatnaður, gjafavara o.s.frv. og er í þeim ekki ljóst hvernig reikna skuli 5% regluna. Þá vaknar sú spurning hvaða ástæða liggja að baki þessum 5%.

Samtökin eru sammála því markmiði sem kemur fram í frumvarpinu að gefa sölu áfengis frjálsa. Hins vegar koma allt of mörg álitamál fram við umfjöllun um það. Samtökin leggja því til að skipuð verði nefnd sem í eigi sæti fulltrúar hagsmunaaðila, ásamt alþingismönnum og stjórnvöldum sem hafi það hlutverk að undirbúa breytingar í frjálsræðisátt við sölu á áfengi. Auk þess benda samtökin á að Samkeppnisstofnun vinnur að skýrslu um markaðsástand og fákeppni á dagvörumarkaði í framhaldi af skýrslu stofnunarinnar sem út kom í maí á síðasta ári, en sú skýrsla sýndi fram á að hvorki neytendur né birgjar hafa notið þeirrar hagræðingar sem smásöluverslunarkerðjur á dagvörumarkaði kunna að hafa náð fram. Því er mjög mikilvægt að breytingarnar verði þess ekki valdandi að styrkja fákeppnisstöðu á dagvörumarkaði á Íslandi.

Að lokum áskilja samtökin sér rétt til að koma að frekari athugasemdum á síðari stigum og óska jafnframt eftir því að fá að mæta á fund hæstvirkar efnahags- og viðskiptanefndar til að reifa sjónarmið sín frekar en hér hefur verið gert auk þess að svara hugsanlegum spurningum nefndarmanna.

Virðingarfyllt

Andrés Magnússon, framkvæmdastjóri